

2026. gada 2. ceturkšņa novērtējums par ciklisko risku un piemērojamo pretcikliskās kapitāla rezerves normu

2026 | jūnijs

Pretcikliskā kapitāla rezerve (turpmāk – CCyB (*countercyclical capital buffer*)) ir makrouzraudzības instruments, kurš tiek piemērots ar mērķi stiprināt kredītiestāžu kapitalizāciju, lai krīzē tām būtu laba spēja absorbēt zaudējumus. CCyB norma tiek samazināta vai atcelta, kad riski īstenojas, lai palīdzētu kredītiestādēm turpināt piedāvāt finansējumu tautsaimniecībai, tādējādi mazinot krīžu ilgumu un ietekmi.

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 35.⁵ pantu Latvijas Banka reizi ceturksnī novērtē ciklisko risku un, ja nepieciešams, nosaka vai korigē CCyB normu, kas attiecināma uz kredītiestāžu riska darījumiem, kuri noslēgti ar Latvijas Republikas rezidentiem. Katru ceturksni Latvijas Banka publicē novērtējumu par ciklisko risku un CCyB normu. Ja CCyB normu nav jāmaina, spēkā saglabājas iepriekšējais lēmums par CCyB normu.

2023. gada 18. decembrī Latvijas Bankas padome lēma uzsākt īstenot pozitīvas neitrālas CCyB pieeju. Saskaņā ar šo pieeju CCyB norma tiek uzturēta pozitīvā bāzes līmenī jau standarta risku apstākļos jeb finanšu cikla neitrālajā fāzē, kad cikliskais risks nav ne paaugstināts, ne arī būtiski pazemināts. Latvijas Banka par piemērotu CCyB normas bāzes līmeni ir atzinusi 1 %. Saskaņā ar Latvijas Bankas padomes 2023. gada 18. decembra lēmumu ar 2025. gada 18. jūniju spēkā ir 1 % CCyB norma.

Cikliskajam riskam pieaugot, CCyB norma ir palielināma proporcionāli riska intensitātei jau no bāzes normas. Tādējādi CCyB kopējo prasību veido bāzes norma un cikliskā komponente, kura tiek novērtēta katru ceturksni. Krīzes apstākļos, kā arī atjaunošanās periodā pēc krīzes CCyB norma var tikt samazināta vai atcelta.

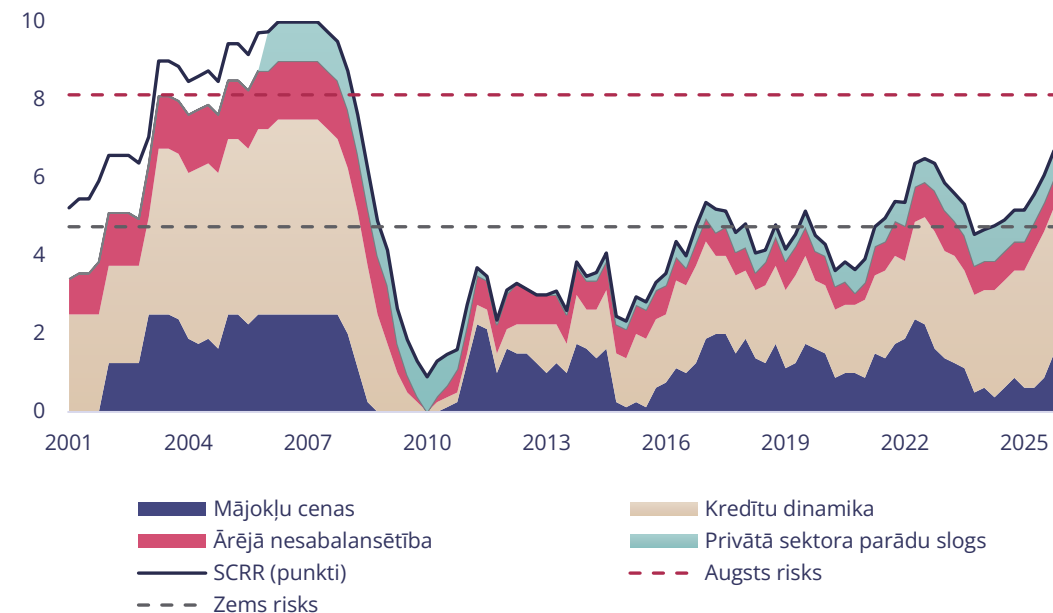
Atbilstoši 2026. gada 2. ceturkšņa cikliskā riska novērtējumam **Latvijas Banka nolemj nepalielināt CCyB ciklisko komponenti.**

Spēkā saglabājas 2023. gada 18. decembrī pieņemtais Latvijas Bankas lēmums par piemērojamo CCyB normu.

Cikliskā riska līmenis turpina palielināties. To galvenokārt nosaka kreditēšanas kāpums. Taču kreditēšanas aktivizēšanās notiek no ilgstoši zemas bāzes, un to daļēji ietekmē uz laiku ieviestā solidaritātes iemaksa. Nekustamā īpašuma tirgū vērojama pāreja no mērenas izaugsmes uz nevienmērīgāku attīstību mājokļu segmentos: pēc straujāka kāpuma aktivitāte stabilizējas, savukārt cenu pieaugums paātrinās. Ekonomiskā izaugsme 2026. gadā varētu nepārsniegt 2025. gada izaugsmes tempus, uzņēmumiem un mājsaimniecībām saglabājot piesardzību, ņemot vērā joprojām augstos ģeopolitiskos riskus.

Karadarbības turpmākas eskalācijas iespējamība Tuvajos Austrumos var radīt ārējā pieprasījuma vājināšanos, energoresursu sadārdzināšanos un vispārējā cenu līmeņa pieaugumu, kā arī piegādes ķēžu traucējumus, kas savukārt var negatīvi ietekmēt ekonomisko aktivitāti, darba tirgus situāciju un aizņēmēju finansiālo stāvokli, kā arī vājināt aizņēmēju un aizdevēju sentimentu.

Saliktais cikliskā riska rādītājs (SCRR)

Saliktais cikliskā riska rādītājs (SCRR) 2026. gada 1. ceturksnī sasniedza 6.6 punktus (par 1.4 punktiem vairāk nekā pirms gada). SCRR pieaugumu noteica kreditēšanas aktivizēšanās un mājokļu cenu pieaugums. SCRR atrodas vidēja riska zonā.

Detalizētāk par SCRR sk. Latvijas Bankas [2025. gada Finanšu stabilitātes pārskatā](#).

Ar papildu kredītu mēru aprēķinātā privātā nefinanšu sektora kredītu atlikuma un IKP attiecības novirze no ilgtermiņa tendences pirmo reizi kopš CCyB metodoloģijas ieviešanas ir kļuvusi pozitīva. **CCyB normas orientieris ir 0 %.**

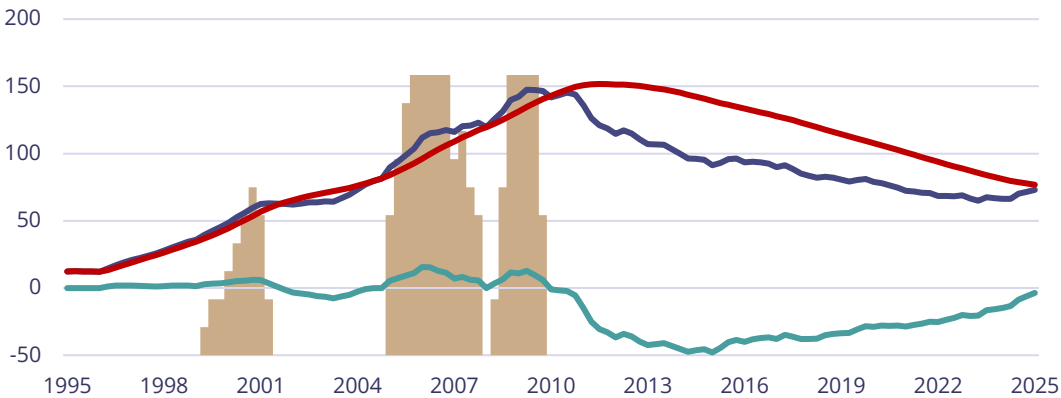
	Kredītu standartizētā definīcija 2025. gada 4. cet.	Kredītu papildu definīcija 2026. gada 1. cet.
Kredītu un IKP attiecība (%)	73.0	33.4
Kredītu un IKP attiecības novirze no tendences (pp)	-3.8	0.2
CCyB etalonnorma (% no TREA*)	0	0

Standartizētā kredītu definīcija – nefinanšu sabiedrību (turpmāk – NFS) un mājsaimniecību saistības pret kredītiestādēm, kā arī to aizņēmumi no nebanku finanšu institūcijām vai citām NFS.

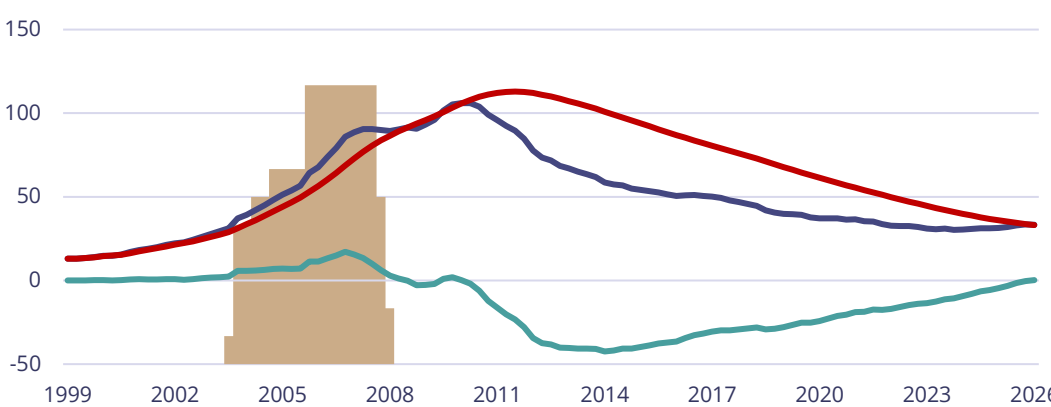
Papildu kredītu definīcija – kredītiestāžu privātajām NFS un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti un uzpirktie parāda vērtspapīri un kredītiestāžu līzinga meitas sabiedrību izsniegtie aizdevumi.

Par CCyB orientieri izvēlēta etalonnorma, kas aprēķināta, izmantojot papildu kredītu definīciju. Šie dati ir pieejami ātrāk, un ar tiem noteiktā etalonnorma labāk atbilst vēsturiski nepieciešamajai CCyB normai.

Standartizētā kredītu un IKP attiecības novirze

Papildu kredītu un IKP attiecības novirze

CCyB etalonnorma (% no TREA, labā ass)

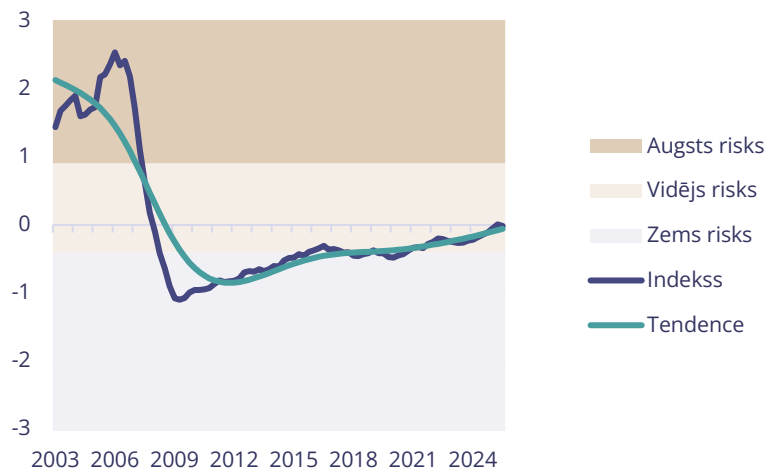
Kredītu un IKP attiecība (%)

Kredītu un IKP attiecības tendence (%)

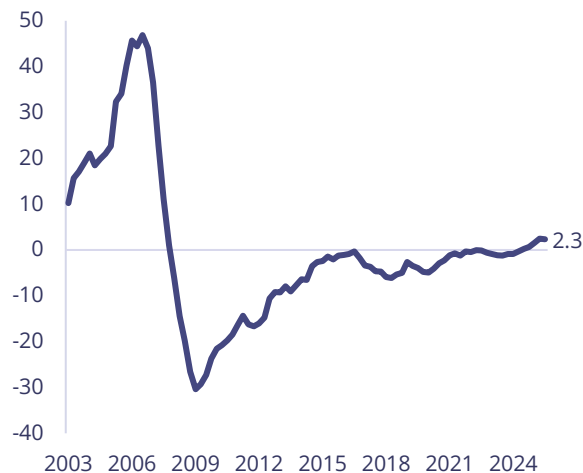
Novirze no tendences (pp)

3 *Kopējā riska darījumu vērtība (total risk exposure amount).
Avots: Latvijas Bankas Mēneša bilances pārskats, finanšu kontu statistika un Kredītu reģistrs, Latvijas Bankas aprēķini, Centrālā statistikas pārvalde.

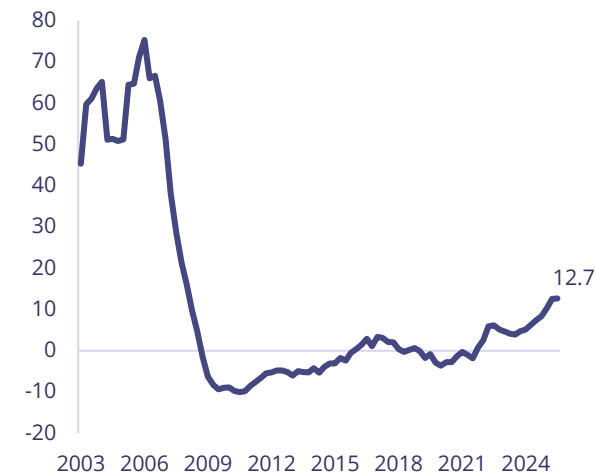
Kreditēšanas attīstības indekss

Papildu kredītu mēra un septiņu gadu vidējā IKP attiecības gada pārmaiņas, pp

Papildu kredītu mēra gada pieauguma temps*, %

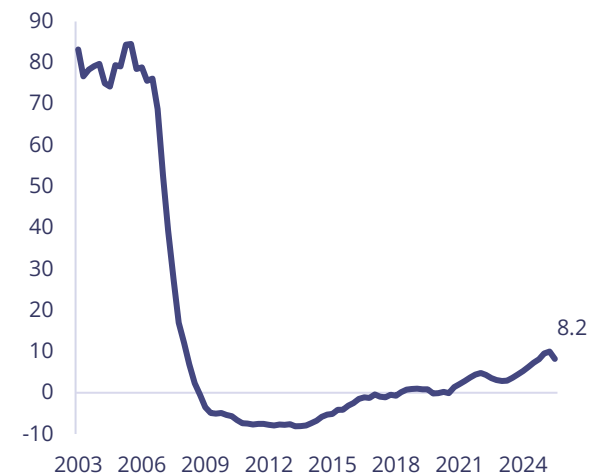

Iekšzemes kreditēšanā turpinās nozīmīgs pieaugums, neraugoties uz pieaugošo nenoteiktību, ko rada karadarbība Tuvo Austrumu reģionā, kā arī vājākām ekonomiskās izaugsmes perspektīvām. 2026. gada 1. ceturksnī un maijā mājāsaimniecībām un NFS izsniegto kredītu atlikums* gada griezumā palielinājās attiecīgi par 11.8 % un 12.4 %. (t.sk. mājāsaimniecībām – par attiecīgi 10.3 % un 10.5 %, bet NFS – par 13.3 % un 14.4%).

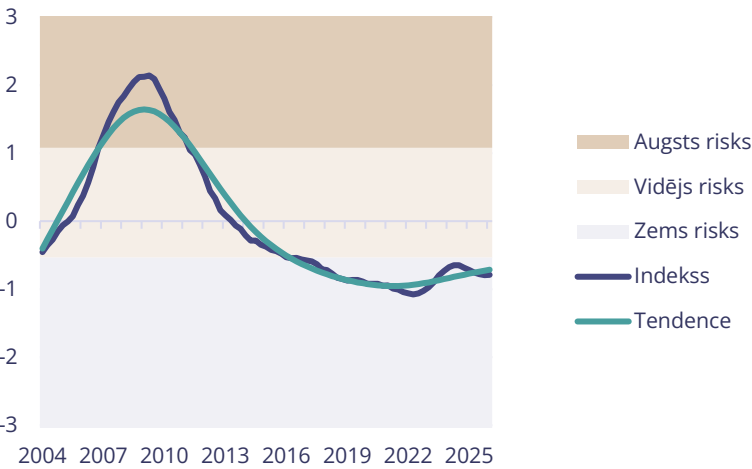
Kreditēšanas pieaugumu joprojām galvenokārt veido ilgtermiņa kredītu izaugsme. Mājokļu kreditēšanas pieauguma tempi lēnam turpina palielināties, ko veicina noturīga mājāsaimniecību maksātspējas uzlabošanās un nozīmīgs likvīdo finanšu aktīvu apjoms. Uzņēmumu kreditēšana iet roku rokā ar aktīvu investīciju darbību, tostarp alternatīvās enerģētikas jomā un mājokļu būvniecībā, kur ilgstoši tika novērots zems investīciju līmenis. Kreditēšanu turpina veicināt Solidaritātes iemaksas likumā paredzētā iespēja kredītiestādēm saņemt iemaksu atlaidi, ja tiek sasniegti noteikti kredītportfeļa pieauguma mērķi. Nav izslēgts, ka kreditēšanas pieaugums varētu mazināties pēc solidaritātes iemaksas piemērošanas perioda beigām.

Kreditēšanas turpmāko attīstību var ierobežot ārējās vides notikumi, tajā skaitā ģeopolitiskie riski.

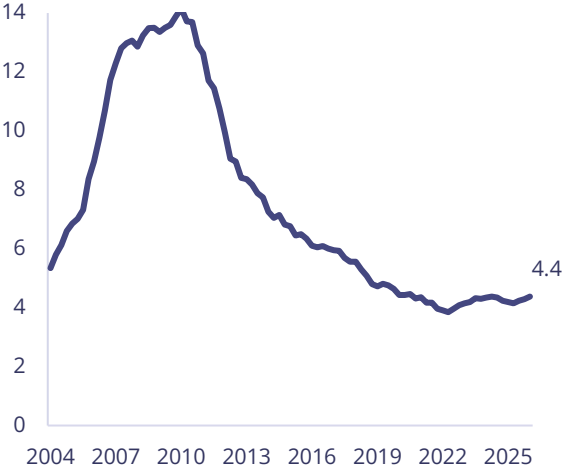
Mājāsaimniecībām izsniegto banku kredītu gada pieauguma temps*, %

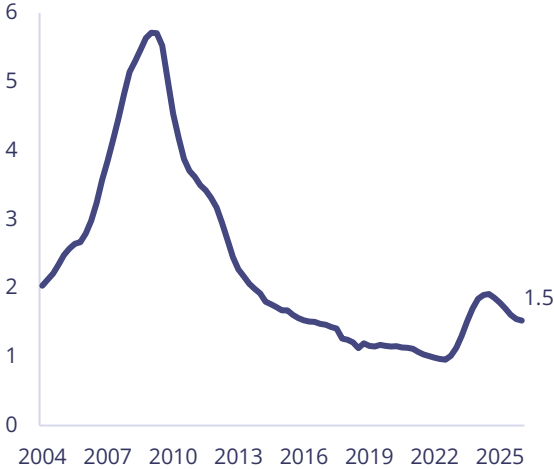
Privātā sektora parāda sloga indekss

Mājsaimniecību un NFS parāda apkalpošanas rādītājs*, %

Mājsaimniecību un NFS gada procentu maksājumu attiecība pret IKP, %

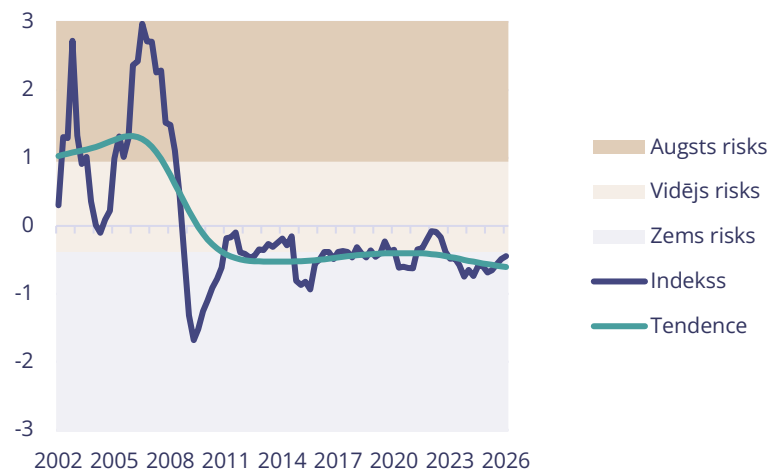

Privātā nefinanšu sektora parāds joprojām ir zems. Līdz ar pakāpenisku procentu likmju sarukumu arī privātā nefinanšu sektora kredītu procentu maksājumu un IKP attiecība nedaudz mazinājusies. Aizņēmēju finansiālā noturība saglabājas laba.

*Parāda apkalpošanas rādītāja (DSR) aprēķins balstās uz vienādo maksājumu (anuitātes) pieeju, kur tiek ņemts vērā gan procentu maksājumu, gan pamatsummas amortizācijas slogs, $DSR = \frac{i_t * D_t}{(1 - (1 + i_t)^{-s_t}) * Y_t}$, kur D ir papildu kredītu mērs jeb kopējais privātā nefinanšu sektora parāda apjoms, i ir šī sektora vidējā procentu likme jaunajiem kredītiem, ienākumi Y tiek aizstāti ar IKP, bet vidējais kredītu termiņš s tiek pieņemts kā 10 gadi. Šī metodoloģija ļauj novērtēt parāda apkalpošanas slogu makro līmenī.

Avots: Latvijas Bankas Mēneša bilances pārskats, Latvijas Bankas Kredītu reģistrs, Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas Bankas aprēķini

Īpašumu cenu pārvērtēšanas indekss

Mājokļa cenu indeksa attiecība pret vidējās
neto darba samaksas indeksu, 2010 = 100

Mājokļa cenu indeksa gada pieauguma temps, %

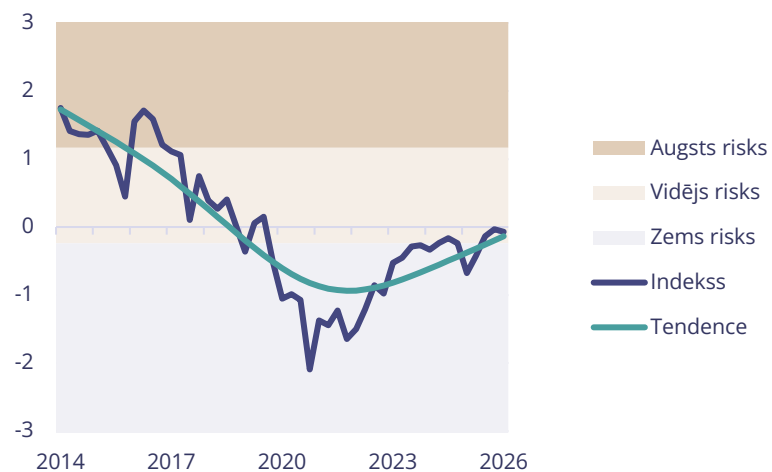

Nekustamā īpašuma tirgus aktivitāte 2026. gada 1. ceturksnī otro ceturksni pēc kārtas bija zemāka nekā pirms gada. To joprojām ietekmēja augstās bāzes efekts pēc aktivitātes atgūšanās procentu likmju samazināšanās ietekmē. Kopējais darījumu skaits saruka par 5.7 %, tostarp zemes darījumi – par 10.7 %, bet mājokļu segmentā – par 2.1 %. Vienlaikus mājokļu tirgū gada pārmaiņu temps 2026. gada 1. ceturkšņa gaitā uzlabojās: pēc krituma janvārī un februārī martā darījumu skaits pieauga par 2.1 %. Dzīvokļu tirgū aktivitāte kopumā saglabājās tuvu 2025. gada 1. ceturkšņa līmenim, darījumu skaitam samazinoties tikai par 0.9 %. Sērījveida dzīvokļu segmentā tas pieauga par 1.7 %, savukārt citos mājokļu segmentos kritās. Jauno projektu segmentā darījumu skaits saruka par 6.1 %, bet pirmreizējā tirgū kritums mazinājās līdz 16.4 %.

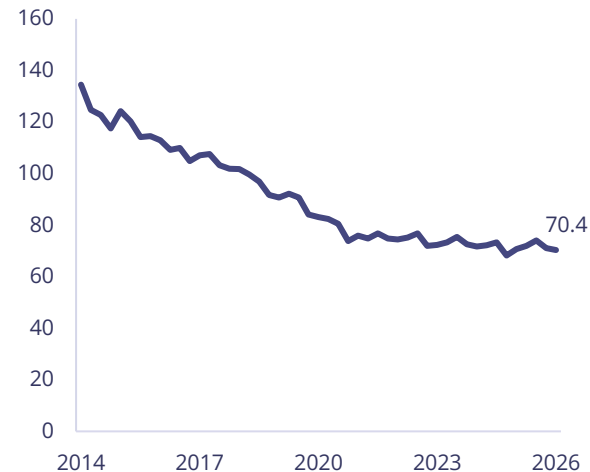
Mājokļu cenu gada pieauguma temps kopš 2025. gada otrās puses saglabājas paaugstināts, vienlaikus ceturkšņa cenu kāpums kļūst mērenāks. Saskaņā ar CSP datiem 2026. gada 1. ceturksnī kopējās mājokļu cenas gada laikā pieauga par 10.9 % (ceturksni iepriekš – 10.5 %), bet salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni kāpums palēninājās līdz 1.2 % (iepriekš – 1.5 %). Cenu dinamiku joprojām noteica atšķirīgas tendences jauno un lietoto mājokļu segmentos. Straujāku pieaugumu galvenokārt virzīja lietotie mājokļi, kuru cenas gada laikā palielinājās par 12.2 % un ceturkšņa laikā – par 1.9 % (iepriekš – 1.8 %). Savukārt jauno mājokļu cenu kāpums bija būtiski lēnāks – 4.0 % gada laikā, bet ceturkšņa laikā cenas saruka par 2.1 %, ko ietekmēja zemāka aktivitāte.

Mājokļa pieejamība sāk samazināties lietoto mājokļu tirgū, algu kāpumam kļūstot lēnākam un mājokļu cenām pieaugot, kamēr jauno mājokļu segmentā tā saglabā pozitīvu dinamiku.

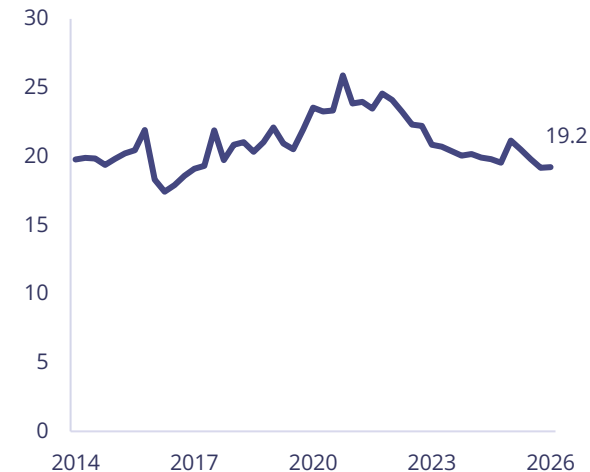
Banku bilanču noturības indekss

Iekšzemes kredītu un noguldījumu attiecība, %

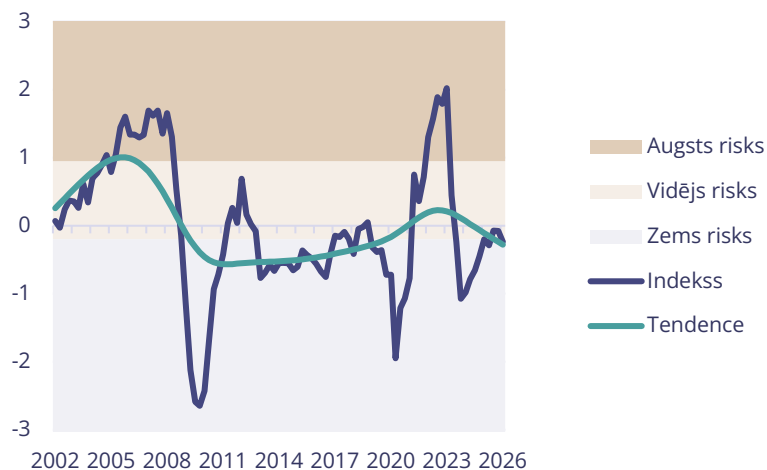

Pirmā līmeņa pamata kapitāls (CET1), %

Banku bilanču noturības rādītāji – banku kapitalizācija, kā arī pelnītspēja, aktīvu kvalitāte – ir ļoti labi. Banku kredītu un depozītu attiecība saglabājas stabili zema.

Makroekonomiskās vides indekss

Reālā IKP gada pieauguma temps, %

SPCI* gada pieauguma temps, %

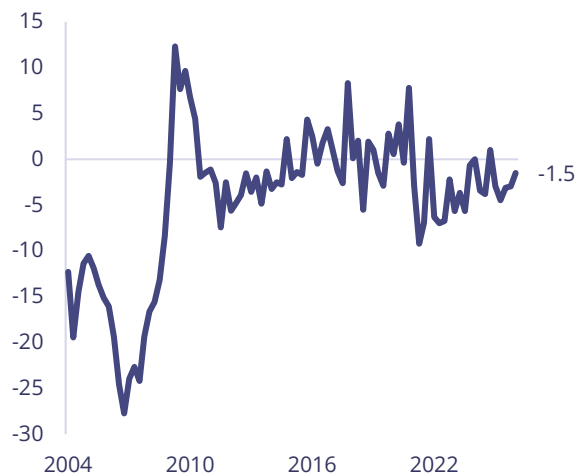

Tautsaimniecības izaugsme 2026. gadā varētu nepārsniegt 2025. gada tempu, jo ģeopolitiskās situācijas pasliktināšanās kavē ārējā pieprasījuma straujāku atjaunošanos un uztur tautsaimniecības dalībnieku piesardzību. 2026. gada 1. ceturksnī Latvijas IKP pieauga par 0.6% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (sezona koriģēti dati).

Investīcijas bija izaugsmes vilcējspēks, kas sakrīt ar būvniecības aktivitātes pieaugumu un nepieciešamību stiprināt aizsardzības kapacitāti. Neraugoties uz augsto nenoteiktību, tiek turpināta uzsāktu projektu virzība, kā arī komunicēti jauni projekti gan infrastruktūras, gan dzīvojamo ēku būvniecībā. Eksporta pieaugumā 1. ceturksnī dominēja pakalpojumu sektors. Vienlaikus privātā patēriņa sasparšanās ir lēna (pieaugums zemāks nekā IKP kopumā): no vienas puses to nosaka piesardzība ģeopolitisko apstākļu ietekmē, no otras puses – lēns pirkspējas kāpums. Lai gan inflācija gada pirmajos mēnešos bija mērenāka, nekā gaidīts, pirkspējas pieaugumu bremzēja lēzenāks, nekā prognozēts, darba ienākumu pieaugums.

Ekonomikas dalībnieku noskaņojums aprīlī-maijā pasliktinājās. Lai gan pagaidām aptaujas rāda, ka bažas par materiālu nepieejamību apstrādes rūpniecībā nav būtiski augušas, Latvijas ekonomikas atkarība no naftas produktu izlietojuma arvien ir noturīga.

Tekošā konta attiecība pret IKP, %

2026. gada 1. ceturksnī **tekošā konta deficīts** mazinājās un veidoja 1.5 % no IKP. Sarukumu noteica pakalpojumu eksporta pieaugums un izmaiņas otrreizējos ienākumos.

EURIBOR pieaugums kopš 2022. gada ir ietekmējis **maržas** samazinājumu, jo kredītu kopējā likme pieauga mazāk nekā EURIBOR likme apstākļos, kad arī banku finansējuma izmaksas nepieauga tik strauji kā EURIBOR.

Marža samazinājās arī 2025. gadā. Lai gan Eiropas Centrālā banka vairs nemainīja procentu likmes, kreditēšanas vide kļuva labvēlīgāka: saasinājās konkurence starp aizdevējiem, un mājāsaimniecības aktīvāk izmantoja zemākas pārkreditēšanās izmaksas.

Maržu sarukumu veicinājuši politikas pasākumi konkurences veicināšanai banku sektorā, kā arī kreditēšanas stimulēšanai.

2026. gada jūnijā ECB pirmo reizi kopš 2023. gada palielināja procentu likmes, taču ietekme uz aizņēmēju kopējo kredītu likmi saglabājās ierobežota.

Starpība starp mājāsaimniecībām no jauna izsniegto mājokļu kredītu procentu likmi un 6 mēnešu EURIBOR, pp

Starpība starp mājāsaimniecībām no jauna izsniegto mājokļu kredītu procentu likmi un 6 mēnešu EURIBOR, gada pārmaiņas, pp

